

SZALAY JÓZSEF, DR.

1908. december 14. Újpest – 1969. december 24.

AZ IGAZSÁGÜGY TERÜLETÉN BETÖLTÖTT POZÍCIÓI

Budapesti Népbíróság	fogalmazó, bírósági jegyző	1945
Budapesti Büntető Törvényszék	törvényszéki aljegyző	1945-1946. október
Budapesti Népügyészség	népügyész	1946. október-1948
Kalocsai Államügyészség	államügyész	1948
Pestvidéki Államügyészség	államügyész	1948-1949
Gyulai Államügyészség	beosztott ügyész (majd elnök)	1949. március 16.-1950
Szegedi Államügyészség	elnök	1950-1953. június
Legfőbb Államügyészség	elnök	1953-?
Budapest VI. Kerületi Ügyészség	kerületi ügyész	1953-?
Legfőbb Ügyészség	főosztályvezető ügyész	1954-1955
Legfőbb Ügyészség	legfőbb ügyész helyettese	1955. augusztus 3.-1960
Legfőbb Ügyészség	ideiglenes megbízva az egész szervezet vezetésével	1954-1956. február. 8.
IM	miniszter első helyettese	1960. június 21.-1963. március 20.
Legfelsőbb Bíróság	elnök	1963. március 20.-1968. március 30.

ÉLETÚTJA

Rövid ideig teológiát hallgatott, majd jogi tanulmányokat folytatott, az egyetemet 1932-ben fejezte be. 1927-ben gyári hivatalnokként helyezkedett el, 1929-től a Magyar Jelzálog Hitelbank jogügyi osztályán volt tisztviselő. 1940-1945 között az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt. titkárságát (más adat szerint: bérelszámoló) osztályát vezette. 1945-től a Budapesti Népbíróság fogalmazója, a Budapesti Büntető Törvényszék aljegyzője, 1946-tól pedig a Budapesti Népügyészség népügyésze lett. Ügyészi karrierje során állomáshelye volt a Kalocsai Államügyészség és a Pestvidéki Államügyészség, 1949. március 16-tól a Gyulai, később pedig a Szegedi Államügyészségen volt beosz-

tott ügyész, majd az ügyészség elnöke is. Tevékenységének és múltjának 1962-es felülvizsgálata során Tömpe András adatai szerint 1953-ban a Legfőbb Államügyészség elnöke volt és onnan került a Legfőbb Ügyészség főosztályvezetői, majd elnökhelyettesi posztjára. A vitában megszólaló dr. Nezvál Ferenc adatai szerint dr. Szalay 1950–1953 júniusa között a Szegedi államügyészséget vezette, majd onnan a Budapest VI. Kerületi Ügyészségre került.

1947-ben lépett be a Magyar Kommunista Pártba (MKP). A Legfőbb Ügyészség főosztályvezető ügyészeként 1954 és 1955 augusztusa között dolgozott. Augusztus 3-tól a legfőbb ügyész helyettesévé nevezték ki. A legfőbb ügyész lemondatása után az új legfőbb ügyész kinevezéséig ideiglenesen az ügyészi szervezetet is irányította 1956. február 8-ig. Helyettesként a Legfőbb Ügyészség Büntetőjogi Főosztálya és a Politikai Osztály tartozott a felügyelete alá. Az 1956-os forradalom első napjaiban a Német Demokratikus Köztársaságban tartózkodott, ahonnan október 25-én tért vissza. 1956. október 28-án a Forradalmi Bizottmány eltávolította állásából. Ezután illegalitásba ment november 4-ig. A forradalom leverése után azonnal hozzálátott az ügyészségek újjászervezéséhez. Részt vett a Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsáról szóló, 1957. évi 25. számú törvényerejű rendelet tervezetének megvitatásán 1957. március 29-én. A rendelkezés révén létrejött a forradalom résztvevőivel szembeni tömeges leszámoláshoz szükséges jogi intézményrendszer egyik legfontosabb eleme, a politikai különbíróságok rendszere. A kormány 1957. április 3-án fogadta el az előterjesztést. Pályafutásának legjelentősebb ügyei közül vádlóként szerepelt a „Nitrokéma”-ügyben, a „Mauks”-ügyben és a Nagy Imre-perben.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 1960 júniusában nevezte ki az igazságügyminiszter első helyettesévé. A kinevezés tényét 1960. június 21-én közölte az *Igazságügyi Közlöny*. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának (MSZMP KB) Adminisztratív Osztályának vezetője, Tömpe András már 1962-ben javasolta felmentését, áthelyezését. Ugyanakkor dr. Nezvál Ferenc dr. Szalay védelmére kelt, akinek helyzetét erősítette a Nagy Imre-ügyben vitt szerepe. Ezt a tisztséget 1963 márciusáig látta el, az 1963. március 20-i *Igazságügyi Közlöny* szerint ugyanekkor a Legfelsőbb Bíróság elnökévé nevezte ki őt a Népköztársaság Elnöki Tanácsa. Biszku Béla a MSZMP KB Politikai Bizottságának 1968. február 13-i ülésén javasolta, hogy megbízatását ne hosszabbítsák meg. Erről az MSZMP KB Titkárságának döntése értelmében Biszku Béla és Fehér Lajos beszéltek is vele. Az MSZMP KB 1968. március 21-én elfogadta a dr. Szalay József nyugdíjazására vonatkozó javaslatot, így mandátuma lejártá után, 1968. március 30-tól nyugállományba vonult.

IGAZSÁGÜGYI PÁLYAFUTÁSA ALATT ELNYERT KITÜNTETÉSEI

Népköztársaság Érdemérem ezüst fokozata (1951)

Munka Érdemrend (1956, 1958)

Munka Érdemrend arany fokozata (1968)

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS IRODALOM

Levéltári források

MNL OL M-KS 276. f. 54. cs. 397. ő. e.

MNL OL M-KS 288. f. 4/91. ő. e.

MNL OL M-KS 288. f. 5/185. ő. e.

MNL OL M-KS 288. f. 5/277. ő. e.

MNL OL M-KS 288. f. 5/445. ő. e.

MNL OL M-KS 288. f. 5/448. ő. e.

MNL OL M-KS 288. f. 7/159. ő. e.

Ágazati közlöny

Igazságügyi Közlöny, 1946/10., 1960/12., 1963/4. sz.

Irodalom

Zinner Tibor: *Megfogyva és megtörve. Évtizedek és tizedelések a jogászvilágban, 1918–1962.* M. Hiv. Közlönykiadó, Budapest, 2005.

Lexikonok

Új Magyar Életrajzi Lexikon. VI. kötet SZ–ZS. Főszerk. Markó László. Magyar Könyvklub, Budapest, 2007.

